

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Et Vindiciae B. Richezae Comitissae Palatinae Rheni Reginae Poloniarum

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1649

Caput Secundum. De B. Richezae Natalibvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9541

Varia le-
ctiones no-
minis Ri-
cheza.

Richeza a-
mita ma-
gna B. Ri-
cheza.
B. Richza
Confluen-
tina.

Richza, Rixa, vel Riza indigitatur: est qui ex titulo *Beata & Rixa* nomi-
ne nomen componens Beatricem dicat Iuliacenses (vti à Clarissimo
Prouinciali Iuris Consulto sum edoctus) Ritzam, vel Richardam,
pro eodem vsurpant nomine, & fortè hoc ipsum B. Reginae nomen
impositum est, ob memoriam amitæ suæ magnæ RICHEZÆ, matris
Conradi Præfulis Constantiensis, Filiæ Ottonis primi, ex Adelheide
secunda coniuge, vt Author est Urspergensis: Verustior quoque al-
terius Richezæ, vel potius Richzæ appellatio, in Augustali stemmate
reperitur. Nam apud Confluentes Rheni & Mosellæ, inter Beatas co-
litur, Caroli Magni ex Loduico Filio (vti tradunt Confluentini) ne-
ptis, B. Rizza virgo, quæ quotidianis claret miraculis; ac licet vtraque
Richza in eodem tractu Mosellano, contermina ferè possederit præ-
dia, eaque sacris ædibus hæreditario iure transcripserit: Nostra tamen
Poloniae Regina quæz Martij satis concessit, & in Colonienfi B. M.
Virginis ad Gradus Basilica quiescit, *Cochemb/Clotten/* aliaque ad
Mosellam municipia olim tenuit, hæc verò Confluentina, quæ in S.
Castoris sacræ æde hincmata est, ac tertio Kalend. Septembris religiosè
colitur, in *Helffenstein/* trans Rhenum arce, traditur habitasse, & Be-
ato Castori Legasse sua ad Mosellam bona, cum decimis in *Coueren/*
Wels/ minori Cōfluentia, *Arghelm/* Insula superiori Rhenana, &c. cu-
jus reliquæ in editionibus magno à Cōfluentinis honore afficiuntur.

Caput Secundum.

DE B. RICHEZÆ NATALIBVS.

QUOD VENVSINI POETA LYRA CANIT: *Quid mēs rice quid in dolet nos-
tricia Faustis sub penetrabilib. possit, quid Augusti paternus in pueros animus.
Fortes NEMPE creantur fortib, & bonis Est in iuuenis, est in equis patrū Virsus, nec
imbelle serocis Progeneras Aquila colūbā* Clarius liquet illustri B. Richezæ exē-
plo, quæ à maximis Europæ Procerib, ipiritum, & generositatē hausit,
educationemq; indidem, ac domestica habuit exempla: Pater illi A-
ctius Ariouistus fuit, siue Ezzo Erenfridus, Comes Palatinus Rheni
& Nemoris, monasterij Bravvilerensis Fundator, Auus paternus Her-
mannus, *vir prole & nobilis*, audit in archiuis, Mater Beata Mathil-
dis, Ottonis Tertij, soror, secundi filia, primi neptis. Præter parentes
eius plures eadem ex gente in Beatorum numerum refertur.

Theophania videlicet, auia Materna Vxor Ottonis secundi, A-
delheidis, proauia Vxor Ottonis primi, & Mathildis Abauia vxor
Henrici Aucupis. Imo qui vitam Fundatorum Bravvilerensium,

REGINA POLONIE

B. Wolphelmo inscripsit, omnes Ezzonis filias vitæ sanctimoniam & Sanctæ ex morte virtutum claruisse operatione testatur, quas ut ipsas, ceterosq; eiuscogno-
 eodem ex sanguine virtutibus, sanctitate, & dignitate illustres, vni-
 co quæ contuitu beneuolus Lector peruideat, ex Bravvilerano ar-
 chiuo tabellam stemmatis hic interfero, & transcribo quam in histo-
 ria mea Engelbertina euulgaram ante quadriennium beneficio Am-
 plissimi Viri & Prælati D. IOANNIS MÜNCH Abbatis Bravvilerensis.)
 HERMANNVS COMES PALATINVS cognomente

Puffillus, non mediocri inter magnates Ottonis primi Imperatoris, auctori-
 tate pugnauit, pro imperio, contra Vngaros, Locumq; Bravviler
 hominibus habitabilem primus fecit.

HELWIGA VXOR; Hinc descendunt Fundatores Bravvilerenses

EZZO vel Erenfridus Comes Palatinus apud consanguineum suum
 S. Vdalricum Episcopum Augustanum, etate iuuenis, aliquamdiu vi-
 xit, ac ramusculum media hyeme in eiusdem sancti manibus virescen-
 tem & florentem, in itinere ex equo desiliens assumpsit, cumq; secreto
 diligenter conseruatum sponse sue Mathildi post modum obtulit. Apud
 Ottonem I. Imperator. iam senem locum patris obtinuit, eiusq; charus
 fuit, uti quoq; Ottoni Imperatori II. cuius tandem gener factus est.
 Theophania Imperatrici & Ottoni III. à consilijs suis, dumq; cum Lo-
 tharingis S. Henrico II. Imperatori obniteretur, Ducem Mosellanum
 Theodoricum iuxta Odernheim in pralio captum, ad castrum suum
 Thonaburgh cum alijs abduxit, quos Imperator redemit, ac con-
 sultius putauit virum egregium beneficijs placare, quam molestijs illis
 molestare, amicitiam eius expetere, quam consecutus Infulam S.
 SVIBERTI, Duissburgum & Salefeldt ei possidenda lar-
 gitur. Fundauit hic strenuus vir cum coniuge sua, Monasterium
 Bravvilerense Anno 1024. in quo opere Beatum Popponem Ab-
 batem Sancti Maximini, & Sancti Remacli directorem adhibuit,
 ac dedicationem primam per Archiepiscopum Piligrinum anno
 1028. fieri curauit. Octogennarius tandem in Salefeldt duodeci-
 mo Kalend. Iulij Anno 1034. obiit, eiusque corpus ad Monaste-
 rium Bravvilerense delatum, ab eodem Piligrino, iuxta sep-
 tus dilectæ coniugis sue sepultum est. Vxor Ezzonis Beata Ma-
 thildis Ottonis II. Imperatoris Filia, & Ottonis III. soror, in
 Monasterio Effendiensi ab Amia sua instructa est, obiit vigesimo
 Nouembris anno millesimo vigesimo quarto. Cuius exequijs Piligrinus Archiepiscopus cum

Hezel. Com. Palat. pradiu
 suum Bercheim cum medietate
 sylua qua pro magnitudine
 sua (die Bille) dicitur, mono-
 nast. S. Cornel. Indesit dedit.
 Alia vero Nemoris parte fra-
 ter eius Erenfridus Monast.
 Bravvilerensi contulit.

Henricus Comes Palati-
 uus hic à Neptre sua Riches
 Pol. Reg. accepto castro Co-
 Heim cum oppido adiacente,
 primus defensor seu Aduoca-
 tus pradij sue territorij Clo-
 tēsis factus est. fuit hic Hen-
 ricus Fundator Lacensis mo-
 nasterij, liberos non reliquit,
 præter priuignum ex Adel-
 heide coniuge Comitē scilic.
 Sifridum Brabantinū, alius
 etiam est ab Henrico Pala-
 tino S. Annonis hoste, post
 quem hic diu superstes fuit.

Cl.

Clero Coloniensi per triduum intefuit, ad sepulchrum Ezzonis contigerunt miracula.

Ladolphus comes Zutphanix, Primpilarins seu signifer Archiepiscopi Coloniensis, tribus annis ante obitū patris mortuus 2031 in monasterio Bravvilerensi sepultus est. Vxor Mathildis, filia Ottonis Comitis Zutphanix.

Henricus Comes Zutphanix. Post breve tempus mortuus, in Ecclesia Bravvilerensi ante criptam inter duas columnas versus aquilonem apud Patrem sepultus est.

Cuno Dux Bauariæ Hic post Patrem & fratrem aduocatiam territorij Bravvilerensis primus habuit, præter ducatum Bauaria quem ab Imperatore Henrico III recepit, ac cum eiusdem filia nubere contempseret, ducatu exutus est Qui cum postea contra Imperatorem (auxilio fratris Hungarorum) bella ageret veneno extinctus, ac post aliquot annos per Annonem Archiepiscopum Coloniā translatus, in Ecclesia Beata Maria Virginis ad Gradus sepultus est.

N. N. N.

Otto Dux Sueuorum Vir statura procerus, dum esset comes Palatinus Imperatori Henrico Conradi Imperatoris filio fideliter adhasit, ac pro ipso laboriosissime decertauit, vnde Imperator accepta ab eo Insula S. Syuiberti & Duisburgo Sueuorum Ducatum ei commisit, Henrico Patruus eius filio ad Palatis officium substituto, sed post tres annos Otto in Thonaburg 7. Idus Septembris obiit, cuius mortem Archiepiscopus Coloniensis Hermannus frater eius Xantis coram Imperatore ad expeditionem Flandrensem accincto exhortationem ad plebem faciens, cum cognouisset, stibili voce finem allocutionis fecit & omnes ad lamenta incitauit. Missusque est Bruno Episcopus Tullēsis (postea summus Pōtifex factus & Leo IX. vocatus) vt eū in Bravviler sepeliret. Exequijs eius soror Richeza Regina Polonia multum tristis interfuit, ac eodē die omnem ornatū suum, & pretiosa quæq; in diuinos imposterum commutanda cultus principali altari imposuit, acceptoq; à prædicto Episcopo sacro velamine, caput obnubuit sibi, sepulturā iuxta Fratrem fore disposuit, suorūq; fide, super hoc, quod idipsū superstites ipsi fideliter cōpleat, exposcit, & vt id ratū foret literas desuper cōfectas, proprioq; sigillo muniat, Monasterio Bravvil. dedit.

Hermannus Archiepiscopus Coloniensis. Nobilis dictus. Cum regnare cepisset Henricus Conradi Imperatoris filius, exorta contra eū Godefridi Ducis ac Balduini Comitis inuidia, multa passus est aduersa, qua, quāuis cū difficultate, Hermannus tamen Archiepiscopus & Fratre eius Ottonne, quos præ omnibus sui semper laboris & gloria consortes habuit laboriosissime secum decertantibus, & gloriosissime adiuuantibus, superauit vniuersa.

Hic Archiepiscopus instituit celebrari festū S. Vdalrici Episcopi in Ecclesia Coloniensi, propter miraculum præcipue Ramusculi, quem pater suus Erenfridus olim supra natura ordinē in manibus eiusdem Sāctissimi Antistitis efflorentem, proiectū in terrā, collegerat.

B. Richeza Regina Poloniae Mifconis
Comunx. genuit B. Casimirum Monachum Clunia-
censem, Ordinis S. Benedicti, & Diaconum, postea
dispensatione S. Pontificis Poloniae Regem. Hac prop-
ter pellicis instigationem ex Polonia, ad Imperato-
rem Conradum in Saxoniam fugit; dedit Colonien-
si Ecclesiae Salefeld & Soburg, acceptis a S. Annone
Archiepiscopo vsufructuariè possidendis Domini-
cus sui villis: Dnckel/Wuffendorff/Wutters-
heim/Wlasheim/(& vti videtur, Zonß/Fretß
heim). Donationem verò S. Nicolao seu Cœnobio
Bravvilerensi à Parentibus suis factam, non solum
ratam habuit, sed etiam de suo patrimonio plura
bona adiecit. Clotten tamen vsufructuariè sibi re-
servauit, postquam proprietatem Abbati & Mona-
sterio Bravvilerensi contulisset. Item ex eius mune-
ribus & thesauris Monasterium nouum, destructo
veteri, validioribus fundamentis adificatum est, cuius
Ecclesiam S. Anno Archiepiscopus presente etiam Ei-
gelberto Mindensi Episcopo, denuò consecrauit, 3. Ca-
len. Novem. an. 1061. sub Tegenone Abbate secunda.
Aliud quoque Monasterium eius sumptibus con-
structum est per Alberonem Episcopum Herbipolensem
in loco vbi S. Kyllani sociorumq; eius sacrum extat
martyrium; vtpote cuius Episcopum ex eiusdem Re-
gina numerosa familiarium clientela, cum omnibus
qua ad oppidum Calgo pertinent, regia prorsus
munificentia aduictum est. Præterea pro commodo
suo sacellum in Clotten construi fecit, quod appella-
batur Reclusorium Dominarum. Mortua est in
Salefeld 12. Cal. Apr. an. 1063. (ex alia era 1057
9. Cal. Apr.) & Colonia in Ecclesia ad Gradus S. Ma-
riae sepulta, licet certò & aliquoties sibi sepulturam
apud parentes in Bravviler elegerit. Sed exinde
postea, & alias ob causas, exortam litem,
Hermánus III. Archiepiscopus composuit,
& decídit, diplomate ann. 1090. Indicti 3.
dato. Teste inter alios Adolpho de Monte.

Theopha-
nu Abba-
tissa XIII. Es-
sendiensis
Monasterij
que virum
moribus
agens, Effen-
diense M-
nasterium
cum vniuer-
sis officinis
iam partim
verustate col-
lapsis, ab ip-
sis funda-
mentis nouo
erigens. ope-
re, mirabili-
ter amplifi-
cauit; vnde
& ibidem
eius memo-
ria semper in
benedictione
erit. Fuerat
Præposita
in Relling-
hausen,
obiit 5.
Martij,
sepulta
ante Alta-
re S. Iaco-
bi Effen-
dia.

Adelheidis Abbatissa Monasterij Niuellen-
sis, sepulta in Ecclesia Bravvilerensi, ante Altare B. Mariae Virginis in crypta.

Helwigis Abbatissa Monasterij S. Quirini in Nuffia.

Ida Abba-
tissa Mo-
nasterij S.
Mariae, qd
est Colonia,
cui ad se-
pulchrum
Beatitatis.
Titulus adscribi-
tur. Hac à
trithemio
in Fráco-
furtensi a-
pud We-
chelios e-
ditione,
appellatur
Wilichal-
da; errore
librario-
rum com-
posito vo-
cabulo ex
nomine,
Vilich
quod præ-
cedebat
(vbi Ma-
thildis facti
bebatur
Abbatissa)
& ipsi-
us quod
subiuge-
batur I-
DÆ no-
mine.

Sophia Abbatissa Monasteriorum S. Mariae Moguntia & in Sanderfeldm. hanc vita S. Gornardis 2. c. 4. & c. 14. scribit
generis dignitate claram & Palligero tantum voluisse consecrari; & sed merito quia simul erat Moguntia sub Palligero Abba-
tissa, de qua plur aliter eam S. Gornardus reprehendit, & reconciliata mortem prædixit, obiit an. 1038. 30. Iam optime merita
de Eccl. & Clero Hildeshemensi.

Notationes in Caput II.

SHEMA Nostratiū, Erudite Lector, Palatinorū genealogicum, cōplures in quos hæctenus induerunt se nōnulli, errores degellit, ne tamē quis incidat in Scyllā, dū vult vitare Charybdim, obserua plures dari eādema ferè ætate Henricos Comites Palatinos.

- I. Henricus Zutphanie Comes.** Nam inter cæteros numeratur Henr. Zutph. Comes, Ludolphi filius, Ezzonis nepos, Hermanni pronepos, Cunonis Bauariæ Ducis frater, circa annum 1031, defunctus, modico enim tempore superstes fuit. Parenti suo Ludolpho, triennio ante millesimum tricesimum quartum auo suo Ezzoni fatalem annum, extincto. Quare vtrique & Hentico & ipsius parenti Ludolpho annum 1031. fatalem assigno.
- II. Hēricus kostis S. Annonis.** Alter Henricus Comes Palatinus S. Annone Archiepiscopo Conloniensi aduersatus, tandem illi montem Sigæ fluuio imminentem, in monasterij ædificandi vsu cessit, ac viuo Archiflamine infœlicem animam exhalauit.
- III. Henricus fundator Lacēsis.** Tertius Henricus Hezelini filius B. Richezæ nostræ patruelis, monasterij Lacensis author & fundator, diu Sancto Annoni superstes vixit.
- IV. Henricus Vicarius Imperij.** Quartum eisdem temporibus florentem Henricum Hermanni filium, Theoderici fratrem Palatinum & Vicarium Imperij produnt Domini Miræi Notitiæ Belgicæ *sap. 118. mibi pag. 263.*
- V. Henricus Comes Ardennas.** Tum denique ætate illis ferè par fuit Henricus Sigefridi Comitis filius de quo P. Christophorus Brovverus in Annal. Treuerensibus pag 196. sub annum 982 refert se reperisse inter donatiua monumenta & priuilegia San Maximiniani monasterij, Siffridi Comitis donationem & Haderoigis coniugis, qua remedio sui & superstuum liberorum S. Maximino primo mansum ex villa Marsch in Comitatu Ardennensi, qui tunc regimini ipsorum filij
- VI. Siffridus aduocatus San-Maximianus.** HENRICI COMITIS subiacebat, elargiuntur, ad altare S. Clementis, vt aiunt: vbi corpora nostra diem extremi examinis expectabunt, Deo propitio. Hinc & alias possessiones donant, cum pradio, cuius sibi fructum in vita reseruant, ad anniuersarium obitus. Quæ ita Treueris apud S. Maximini adstante Volemario Abbate gesta, anno Domin. Incarn. DCCCCXIII, Indicti VI. dante comite Sigifrido fideiussores quos Saleburgiones vocabant.] Hæctenus ex San Maximiniano Archiuo P. Christophorus Brovverus. Qui etiam Siffridi Epitaphium nuper erutum affert, & diploma in quo Siffridus asseritur rerum S. Maximini aduocatus.

Ex

Ex his vitam B. Annonis, & quæ, cum Schaffnaburgensis ad ann. 1057. 1062. 1061. tum Dodechinur in appendice ad Marian. Scot. an. 1095. afferunt, facile licet intelligere.

Henrico isti Palatino Lacensis Monasterij fundatori priuignus fuit Siffridus, diuersus à Siffrido, (quem Sicconem cognomine appellant) Theoderici tertij Comitis Hollandiæ fratre, cuius Egmondana monumenta apud D. Miræum meminerunt in *Notitia Eccl. Belgij* c. 107. Nam huic Siffrido Hollandico mater Luthardis, nostro vero Siffrido Lacensis Monasterij, auctori mater fuit Adelheidis.

Nullatenus quoque mihi persuadeo, eundem esse Siffridum cognomento Sicconem, & Sicconem cuius tam diplomata B. Richezæ frequenter meminerunt, tum præclarum facinus & stratagemata pro Poppone Treuerensi Archiepiscopo, contra Athelbertum S. Kunigundis fratrem susceptum, vita S. Meinwerci pag. 41. Kyriander pag. 72. parte XI. atque P. Christophorus Browerus *Annal. Treueren.* pag. 622. recensuerunt.

Expeditâ de Henricis, Siffridis, & Sicconibus difficultate, aliæ circa Palatinos mortæ, nullo negotio ex Nostratibus dissoluuntur. Principio Eberhardum Archiepiscopum Treuerensem Ezzone nostro non esse progeneratum, quod tamen aliqui astruunt, ex quorum auctoritate P. Christophorus Browerus, *Annal. Treuerens.* pag. 646. Ezzonis defectu huius notitiæ ex archiuo Brauilerensi hauriendæ, dubius hæsit.

Deinde quem antiquissimus libellus manuscr. Henricum Ezzonis filium, alij Hezzelonem appellant.

Illud & minimè prætermittendum, quod P. Christophorus Browerus Annalibus suis Treuerensibus pag. 630. ex *San-Maximiliano tabulario* inserit: S. Henricum Casarem ab Hatichone Abbate, loco seruitiorum imperio competentium, recepisse quædam prædia, quorum possessionem contulerit Henrico Duci, Ezzoni Palatino Comiti, necnon Ottoni Comiti, anno 1023. Indictione VII. anno verò Henrici II. regnantis XXI. imperij autem decimo, &c.

Circa Cunonem Bauariæ ducem, Ezzonis ex Ludolpho Filio nepotem, quatuor occurrunt notatu digna. Primum, quod R. P. Andrea Brunneri Annalibus Boicis de Conrado seu Cunone Duce agentibus lucem præferat, nam cum de eius origine in vetustis monumentis inuestiganda hæreant, hinc plenè expediuntur, atque illustrantur.

VII. Siffri-
dus Sicco.

VII. Sicco
Comes.

IX. Eber-
hardus Ar-
chieps Tre-
uerensis an-
tiquissimus

X. An alius
Henricus
Ezzonis fi-
lius?

XI. S. Hen-
rici munifi-
centia in
Palatinos
nostros.

XII. Cuno
Bauariæ
Dux Co-
mes Palati-
nus.

Alte-

- XIII. Cunonis Ducis liberi. Alterum, quod Cunoni fuerint liberi, quorum nomina necdum comperi P. Gretzerus in Diuis Bambergensibus in notis ad cap. 17. vita S. Henrici laudat Comitem Palatinum Cunonem, eiusq; Filium N. ac ceteros.
- XIV. Cuno minor Salicus Dux Vangionū. Tertium est, quod hic noster Cuno Dux, sit distinctus à Cuno- ne vel Conrado, qui sub ann. 1025. floruit Dux Vangionum, patruelis Conradi Salici maioris, de quo multis agunt Wippo, & Christophorus Broverus in *Annal. Treuerens. pag. 632.*
- XV. Cuno vel Chuonrat Fundator Limburgensis. Vltimum, quod à Cuno nostro planè diuersus sit Chuonratus Comes Eburharti filius, qui tempore Ottonis I. circa annum 940. in Loganae pago, Nepotis sui Conradi Franconiae Ducis consilio, in Limburgensi Ecclesia (ex cuius archiuo mihi cognitus est) in S. Georgij martyris honorem Limburgense Collegium instituit, ac posteris temporibus, sub annum videlicet millesimum nonagesimum nonum nostri Palatini dotarunt.
- XVI. Adelheid Palatina, Hermā. Nam ita antiqua documenta referunt: *Adelheid Comitissa Palatina, volente & presente filio suo Sigefrido, beneficium Manegoldi Capellani sui, propter animae suae salutem, Dominiq; sui Heremanni perpetuam redemptionem Ecclesiae S. Georgij in Linburc in pago Logenabe donauit.*
- XVII. Adelheidis Ezzonis Filia. Alius Adelheidis Abbatissae Niuellensis, Ezzonis filiae, sororis B. Richezzae meminit D. Miræus in *Donationibus Belgicis cap. 18. vbi signat literas ann. 1003.*
- XVIII. Herimannus II. Archps Colonienfis. Herimannus cognomento Nobilis & Pius Vbiorum Archiepiscopus, Ezzonis F. cum apud alios, tum imprimis apud Caesarium Heisterbacensem scribitur SANCTVS. Vide *Conciones Caesarij in Dominic. II. post Pascha, mihi pag. 99.*
- XIX. B. Idda Ezzonis Filia. B. ITTA Abbatissa capitolina Ezzonis Filia, B. Richezzae soror, ipsa est, sub cuius sepulchro in Capitolio Colonienfi fons B. Plechtrudis appellatus scaturit, de quo in vita S. Plechtrudis. Eadem mihi videtur IDDA, cuius instigatione Anselmus apud D. Chapeauille Leodiensium Episcoporum historiam scripsit, licet illic (sed vt existimo mendose) asseratur S. Ceciliae Colonien. Abbatissa.